

August, september, oktober 2017, årgang 6, nr 3

Kyrkje og kultur i Sirdal

Reformasjonen på ein-to-tre

Side 4-6 og side 8-9

Trim for tanken og lattermusklane

Side 10

Kultursidene

Side 18-28

«Å syng med hjertet»

«Koffor syng me aldri salmā mi?» Om trent sånn var det hun sa det, på en samling i Sirdal på begynnelsen av 80-tallet hvor vi snakket sammen om gudstjenesten. Jeg hadde vært sokneprest i Sirdal i et par år og ville gjerne ha synspunkter på salmevalget.

«Salmā mi?» Hvilken var det hun tenkte på? «**Å, at jeg kunne min Jesus prise**», nr 375 i Salmeboken. Hun fortalte oss hva den salmen hadde betydd for henne. Det ble en fin samtale hvor alle som var til stede, delte noen tanker om salmer som de hadde et spesielt hjerteforhold til. Og jeg fikk en påminnelse om hvor viktig salmevalget i gudstjenesten er.

Salmene skal velges ut fra søndagens tekster og tema. Men like viktig er det å velge salmer som hjelper oss til å uttrykke vår tro både med ord og melodier som vi kjenner oss hjemme i. Dette er en viktig påminnelse i 2017, i forbindelse med feiringen av reformasjonssjubileet.

Martin Luthers store visjon var en gudstjeneste med både bibellesning og salmesang på mormålet. Han skrev om dette i et brev til sin gode venn og medarbeider Georg Spalatin, sannsynligvis i desember 1523: «*Nåde og fred. Etter profeters og kirkefædres eksempel tenker jeg på å skape tyske salmer for folket, for at Guds ord kan bli i folket også ved sangens hjelp*». Han klaget over mangel på diktere, og utfordret Spalatin til å bidra. Selv kom han, med sine mer

Reformasjonen 1517, og kva no?

Dei 95 tesane på kyrkjedøra i Wittenberg og det som fylgde etter, må me seia var eit jordskjelv i kyrkja – eit naudsynt jordskjelv, slik pavekyrkja hadde utvikla seg. Kyrkja vart splitta, vi fekk dei lutherske, dei reformerte kyrkjesamfunna og andre evangeliske kyrkjesamfunn.

Men ikkje berre det, sterke krefter i den katolske kyrkja såg også at det var naudsynt med endringar. Vi fekk motreformasjonen som nok i utgangspunktet mykje kom for å stoppa fråfallet frå den katolske kyrkja, med som også ga store endringar der.

Med reformasjonen fylgde mykje strid og krig mellom ulike grupper i trettiårskrigen, men den enda med "Freden i Westfalen" sine traktatar, som kan seiast er grunnlaget for det moderne statssystemet i Europa. Som Magnar Undheim skriv lenger ut i bladet, var den også viktig for demokratiutviklinga, ikkje minst fordi den

skapte behov for at folk skulle læra å lesa, slik at dei sjølv kunne lesa Bibelen. Lesekunnskapen er og på mange vis grunnlaget for utviklinga av heile det moderne samfunnet.

I dag møter den verdsvide kyrkja nye utfordringar. I vårt moderne kommunikasjonssamfunn møter vi på ein heilt annan måte enn tidlegare andre religionar og det generelle fråfallet frå religion, som vi kallar sekularisering.

Som kristne er det naudsynt at vi står saman om det viktigaste, den glade bodskapen om at Jesus kom til jorda for å gå i vår stad og opna vegen til Gud for oss. I denne samanhengen er det interessant og spanande at både dei reformerte og dei lutherske kyrkjene, i dette jubileumsåret for reformasjonen, formelt søker fellesskap med den katolske kyrkja ved å underteikna ulike dokument.

Lars Audun Fodstad

enn 40 salmer, til å bidra mer enn de fleste.

I Luthers salmer merker vi angsten for døden og Guds dom, som var svært utbredt på Luthers tid. Her skinner også hans egen kamp og hans frigjørende oppdagelse igjennom – at man ikke trengte å gjøre seg fortjent til frelse, men blir rettferdiggjort ved troen på Kristus. I «salmā mi» til min gamle venn i Sirdal gjenkjenner vi samme tematikk. «Jeg gikk i blinde, jeg lå i døden, og mørkets fyrste holdt meg ganske fast» (v.2). Og så det frigjørende budskapet i resten av salmen (v. 3-7), uttrykt som takk og lovprisning: «*Ha takk, o Jesus for korsets smerte, for døden og for dine mange sår! Der fikk jeg fred for mitt arme hjerte, og vinteren ble til en herlig vår.*»

Jeg merker at jeg synger med hjertet mens jeg skriver disse linjer. Lars Oftedals salme fra 1875, med en norsk folketone, er også blitt min salme. Den uttrykker min tro og mitt håp!

Sindre Eide, sokneprest i Sirdal fra 1979 til 1987

Miljøtipset: Garn er garn...eller?

Vi har mange ulike typer garn, slik som ull, alpaka, bomull, silke - og lingarn, men visste du at vi innanfor desse kategoriane har garn som er økologisk, fairtrade-merka og resirkulert?

Garn kan vere farga og behandla på ulike måtar, men langt frå alle produksjonsmetodane er miljøvennlege, berekraftige eller etiske. For å vere sikre på at garnet vi kjøper er nettopp dette, bør vi sjå etter desse merkene:

*Økologisk garn: For at garnet skal få dette merket vert det stilt krav til bl.a. miljøvennlege produksjonsprosessar, innfarging, arbeidstilhøve, dyrevelferd og

handtering av avfall. Økologisk garn er sertifisert av uavhengige organisasjonar som ikkje vert styrt av myndigheiter eller bransjar.

*Fairtradegarn: Sikrar betre arbeidstilhøve og handelsvilkår for bønder og arbeidrarar i utviklingsland, så dei kan investere i produksjon, lokal-

® samfunn og skape ei berekraftig utvikling.

*Resirkulert garn: Dette garnet er produsert ved å gjenbruke eksisterande tekstil /materiale som råstoff til å produsere nytt garn. Ved å hindre at tekstilar blir til avfall, samt å redusere utvinning av råvarer frå naturen for å produsere nytt garn, skåner ein miljøet for forureining av luft og vatn.

Ved å vere bevisst også når vi kjøper garn, kan vi bidra til å ta vare på miljøet og bidra til meir rettferdig handel og utvikling av fattige land.

May Bente Øksendal Ousdal

Kyrkje og kultur i Sirdal: nr 3/2017

Utgjevar:

Sirdal kyrkjelyd i samarbeid med Sirdal kommune, eining for kultur og fritid.

Fire utgåver pr år.

Redaksjon:

Lars Audun Fodstad, Solbjørg Tjørhom, Sven-Egil Testad og Henning Huseby Jansen.

Kultursidene:

 Eining for kultur og fritid.

Abonnement

Bladet blir sendt gratis til alle husstandar i

Sirdal. Utanom Sirdal er det mogleg å tinga bladet for kr 150 pr år.

Kontaktinformasjon for abonnement og støtteannonser:

Postboks 133, 4441 Tonstad
Tlf 38371600, e-post: post@sirdal.kyrkja.no

Framsida:

 Fidjeland

Foto:

 Per Magne Sinnes

Trykk:

 Synkron Media

Ny sangkveld i Haughom kapell

Det blir ny sangkveld **fredag 20.okt**

kl 19.00 i Haughom kapell.

Geir Kalleberg og Flekkefjord menighetskor blir med. Allsang.

Vel møtt!

Spanande tur i fotspora til Martin Luther

«I oktober 2016 hadde vi ein tur til Tyskland der vi gjekk i Martin Luther sine fotspor. Alle byane vi vitja, Eisleben, Mansfeld, Wittenberg, Leipzig og Wartburg, ligg i det tidlegare DDR. Vi hadde Eisleben, Luther sin fødeby, som base for turen», fortel sokneprest Rolf Eriksen og kona hans Aud i denne reise-skildringa frå ein spanande tur.

Statue av Luther på torget i Eisleben

Her vart Martin Luther fødd 10.nov. 1483. Foreldra hans heitte Hans og Margarethe Luder, og kom opphavelig frå Thuringendistriktet. Dei flytta til Mansfeld der far hans etter kvart etablerte seg innan bergverksindustrien. Då Martin vart fødd, hadde foreldra dradd til den årlege marknaden i Eisleben. Planen var å dra attende til Mansfeld før fødselen, men Martin 'bestemte' seg for å koma til verda før terminen.

Dåpsbrønnen i St. Petri-Pauli Kirche er sentralt plassert i kyrkja, og er eit symbol på det nye liv vi får i dåpen og dei følgjer det får for våre liv.

Som skikken var, vart Martin døypt dagen etter han vart fødd, i St. Petri-Pauli Kirche. Kyrkja er i dag heilt annleis enn ho var på Luther si tid.

Foreldra til Martin

Faren gav Martin ei særstreng oppseding. Luther har sjølv fortalt at far hans ein gong straffa han så hardt at han rømde. Martin kom heim att og forsona seg med far sin, men som vaksen var han svært kritisk til den strenge oppsedinga. Han la vekt på at hans eigne born ikkje skulle oppsedast så strengt.

Far til Martin 'slo seg opp' på kopardrift og vart etter kvart ein velstående mann. Dette er bakgrunnen for at han hadde store tankar om kva utdanning sonen skulle ta. Han ville at Martin skulle studera jus - det var ein måte å lyfta Luthernamnet høigare opp på rangstigen. I stor respekt for farens sine ynskjer tenkte difor Martin å studera jus. Men på ei reise frå Mansfeld til Erfurt vart han ein gong overraska av

eit forferdeleg torever. I si redsle ropa han til St. Anna: 'Eg vil verta munk.' Dette førte han til Augustinerklosteret, og vidare til teologistudiet. Han vart ordinert i 1507, og vart seinare professor i teologi ved universitetet i Wittenberg.

Statue av Johan Sebastian Bach. Han var kantor i den store Thomaskyrkja i Leipzig frå 1723 til han døydde.

Luther var oppteken av at folket skulle forstå kva som vart sagt i messene. Difor la han vekt på at folket måtte få høyra forkynninga på sitt eige språk. Han innførte salmesong som fellessong, så det ikkje berre vart messing på latin. Luther skreiv mange salmar, og han skreiv og melodi til salmane.

Mykje av musikken til Bach tek utgangspunkt i lutherske hymner, og han personifiserte Luther sin tanke om å æra Gud i alle ting. Dette inspirerte han til store verk som Matteuspasjonen, Juleoratoriet osv. Nokre seier det så sterkt at det hadde ikkje vore nokon Bach utan Luther.

St. Andreas kirche i Eisleben

Luther hadde ikkje god helse. Likevel vart han beden om å koma til Eisleben for å mekla mellom to gevar. Han tok

ut i vinterveret i februar 1546, og nytta samstundes høvet til å preike fleire gonger i St. Andreas Kirche. Han døydde i Eisleben 18. febr. 1546. Han vart lagd i ei kiste i denne kyrkja og så frakta til slottskyrkja i Wittenberg kor han er gravlagd.

Wittenberg vart på få år reformatjonen sitt midtpunkt. Her vart dei 95 tesane slått opp i 1517, her vart paven sin bannbulle brunnen i 1520, her vart Luther professor ved det universitetet som kurfyrst Fredrik den vise grunnla i 1502, og her utfalda Luther seg som predikant og forfattar.

Slottskyrkja i Wittenberg

I Wittenberg ligg slottskyrkja der Luther er gravlagd. På tårnet står skrive med store bokstavar: '**Vår Gud han er så fast en borg**', kan hende som eit symbol på den kampen han førte mot pavedømmet si overmakt og maktmisbruk.

Kyrkjedøra til Slottskyrkja.

Her slo Luther opp dei 95 tesane. Slottskyrkjedøra vart brukt som oppslagstavle for universitetet som låg like ved. Om nokon ynskte offentlig diskusjon over eit stridsspørsmål, gjorde ein det slik. Luther sin tanke var å rydja opp i ei misforståing då han slo opp sine 95 tesar på latin. Dagleg hørde han nemlig skriftemål frå folk som klaga på avlatshandelen. Luther trudde ikkje at paven og øvste leiinga av kyrkja kunne stå bak. Inntektene gjekk i hovudsak med til å finansiera Peterskyrkja i Roma, som var under bygging. Han trudde heller ikkje at tesane skulle få så store følgjer, men nettopp det hende. Tesane vart oversett til tysk, og med det vidt kjent. Og reaksjonen frå paven kom snart.

(framhald på neste side)

Luther-eika der han kasta bannbullen frå paven på bålet

Sommaren 1520 sende pave Leo X ut ein bannbulle mot Luther. Han fekk frist på nokre månader til å trekkje attende sine klager mot pavedømmet. Om han nekta, ville han verta støytt ut av kyrkja. 1. desember gjekk fristen ut. Same dagen kasta Luther bannbullen, og fleire katolske skrifter, på bålet ved ei eik utanfor bymuren i Wittenberg.

26. mars 1521 mottok Luther ei innkalling til riksdagen i Worms. Karl 5., av Spania, var nyleg krona til keisar i Worms. Dette hende samstundes med at Luther var lyst i bann av paven. Keisaren såg det som si fyrste oppgåve å på ny oppretta religiøs einskap i riket. Han var ein truande katolikk og meinte at Luther var ein kjettar.

Luther møtte opp i april 1521. Han vart pressa til å svara ja eller nei på spørsmålet om han ville vedkjenna seg sine skrifter og trekkja dei attende eller ikkje. Luther stod fast på sitt og sa: «*Her står eg og kan ikkje anna. Gud hjelpe meg. Amen*».

Med det var alle bruer brende, både i høve til pavedømmet og til den øvste verdslege styresmakta, keisaren. Han vart lyst fredlaus og fråteken alle sine borgarlege rettigheitar i keisardømmet.

På vegen attende til Wittenberg vart han ført bort av kurfyrst Fredrik sine menn og halden i skjul i borga

Kyrkje og kultur i Sirdal 6

Wartburg.

Dei ti månadane han sat der, nytta han godt. Han oversette Det nye testamentet (NT) til tysk frå latin og gresk på 11 veker. Slik kunne langt fleire lesa NT på sitt eige mål. 6000 NT vart trykt opp og selde på tre månader.

Etter riksdagen i Worms i 1521 kalla keisaren inn til fleire riksdagar, ein gong i Speier i 1526, og ein gong i Augsburg i 1530. Hovedsaka var religionsspørsmålet. Luther hadde fleire evangeliske kurfyrstar på si side, mens andre var imot. Dei klarte ikkje å verta samde i 1526. Dei evangeliske representantane protesterte der.

Borga Wartburg kor Luther blei halden i skjul i 1521

Difor vert vi kalla for «protestanter» den dag i dag. I 1530 la Luther sine menn med Philip Melanchthon i spissen, fram ei luthersk forståing av Skrifta. Luther kunne ikkje møte opp sjølv, då Augsburg lå i eit område der han ikkje kunne vera trygg. Såleis fekk vi «Den Augsburgske vedkjenninga», som Den norske kyrkja byggjer på.

Tekst og foto: **Aud og Rolf Petter Eriksen**

Bibelen på eit språk folk kunne forstå.

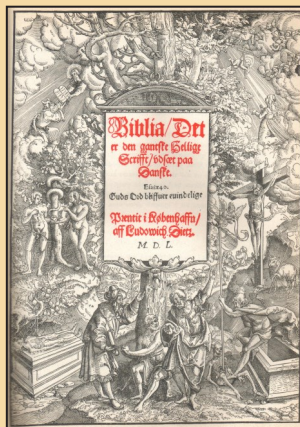
Ein viktig tanke for Martin Luther var at folk skulle kunne lesa Bibelen på sitt eige språk. Det skulle ikkje berre vera prestane som kunne forstå det dei las. Bibelen skulle vere tilgjengeleg for alle!

Difor omsette han Bibelen til tysk i 1521, og difor har vi seinare fått både omsetjingar til dansk og norsk, både bokmål, nynorsk og ulike samiske språk.

I 1550 gav den dansk-norske kong Christian III ut den første danske bibelen, som også skulle brukast i kyrkjene i Norge. På neste side kan du lese den spanande historia om korleis Tonstad kyrkje snart skal få tilbake sin «Reformasjonsbibel» frå 1550!

Flott gåve til Tonstad kyrkje: Kong Christian III sin bibel - «Reformasjonsbibelen»

For ei tid tilbake blei kyrjekontoret kontakta av Torvild Valle, gift med Tordis Josdal, på vegne av slektningar i USA, som eig ein gammal bibel frå 1550. Bibelen hadde ei gong for lenge sidan tilhørt Tonstad kyrkje, og no lurte dei på om kyrkja var interesserte i å få bibelen tilbake? Det var soknerådet sjølv sagt veldig interessert i, og søndag 17.september kjem denne sjeldne bibelen «heim» att under gudstenesta kl 11.00. Sjølv sagt i Tonstad kyrkje! Men lat oss sjå litt på historia bak denne heimkomsten.

Gåve til Tonstad kyrkje

For 389 år sidan, i 1628, blei eit eksemplar av den såkalla Reformasjonsbibelen frå 1550 (sjå faktaboks) gitt i gåve til Tonstad kyrkje. Gåva blei gitt av kong Christian Quart, truleg i samband med innviing av ny kyrkje. 214 år seinare, i 1842, blei bibelen selt til Kolben Tollaksen Finsnes på kommunal auksjon. Ifølgje handskrivne notat i bibelen, blei han seinare selt til Ole Johannessen Helle frå Lindeland. Til sist hamna bibelen i USA. Torvild Valle har sett nærare på korleis det gjekk til:

- Eg er gift med Tordis Josdal. Mor hennar Margit var fødd i Minnesota, og i 1989 var vi på vitjing hos familien hennar der. Mellom anna vitja vi Sidney Sivertsen. Han var ivrig etter å vise oss ein gammal bibel han eigde, som synt seg å vere eit eksemplar av Christian III sin bibel frå 1550 (sjå faktaboks).

Lindeland familien

Men korleis hamna nett dette eksemplaret av Bibelen i USA? Vi må attende til Ole Johannesen Helle frå Lindeland.

- Lindeland var vel opphavsleg ein gard, men alt før 1600 blei garden delt i to. Etter kvart blei det fleire delingar mellom søsken, og på slutten av 1800 tallet var det i alt åtte bruk. Det sei seg sjølv at det var smått om levebrødet for ein stor familie.

Bertha reiser til Amerika

På ein av dei minste gardene, som vart kalla Johans-bruket, og som oppsto ved ei deling i 1820, budde Ole Bjørnsen Lindeland. Son hans, Johannes Olsen Lindeland, hadde seks søner og ei dotter. Tre av gutane drog til Amerika: Ole Gabriel i 1865, Ommund i 1867 og Ståle i 1873. Dei slo seg ned og etablerte farmar i Minnesota.

Eldste son av Johannes, Ole Johannesen Lindeland, budde på Johans-bruket ei stund, men bruket blei i 1867 tatt over av Ole sin onkel, og Ole kjøpte i 1873 garden Helle (i Flekkefjord?) for 400 daler, og tok namnet Helle. Han hadde to døtre, Bertha, f. 1881 og Ingeborg, f. 1883. Ole døde i 1900 og Bertha tok over eigedomen Helle. I 1902 solgte ho Helle og reiste til Amerika, til onklane sine der, saman med Ingeborg. Ole Johannesen Helle eigde altså bibelen i 1874 og fram til sin død i 1900. Det er tydeleg at Bertha arva bibelen etter far sin, og ho tok han med seg til Amerika. Her blei ho gift med Anton Sivertsen, og det var deira son Sidney som viste meg han. Det er dotterdotter til Sidney, Rachel Bolte, som no vil gi bibelen attende til Tonstad kyrkje.

Det er vi svært glade for, og vi vonar mange frå heile Sirdal får med seg denne store hendinga 17.september! Etter gudstenesta er alle velkomne til middag på Kulturhuset. Her blir det meir informasjon om bibelen samt anna program.

Torvild Valle og Henning Huseby Jansen

PS: Dersom nokon av lesarane kjenner til historia rundt denne bibelen eller Bertha si reise til USA, er vi svært interessert i at de tek kontakt med oss.

Fakta om Reformasjonsbibelen

- Kong Christian III styrte Danmark/Noreg (D/N) frå 1534 til 1559.
- Slutta seg til den lutherske læra. Innførte reformasjonen i D/N.
- Ville lage ein samla bibel til bruk i alle kyrkjer. Ferdig i 1548.
- Kongen fekk ein tysk boktrykkar, Ludwig Dietz, til København for å trykke verket.
- Christian III sin bibel kom ut i 1550, og var forsynt med eit stort tal tresnittillustrasjonar frå Luther sin bibel.
- Bibelen hadde meir enn tusen sider og vog innpå 5 kilo!
- Dette var den første heile Bibelen på dansk. Noko norsk skriftspråk eksisterte enno ikkje.

Reformasjonen og demokratiutviklinga

«Ei historisk utvikling har alltid fleire årsaker. Reformasjonen har vore viktig for den demokratiske utviklinga me har hatt i landet vårt og landa rundt oss», skriv Magnar Undheim i denne artikkelen.

For Luther var det viktig at kristendommen skulle vera personleg, eit tilhøve mellom Gud og det enkelte menneske. Messe på latin skulle avløyast av preike på morsmålet og felles salmesong. I så måte var det heldig at boktrykkarkunsten nyleg var oppfunnen. Bibelen vart omsett til tysk og dansk, og me fekk trykte salmebøker, huspostillar og andaktsbøker. Tanken var at fleire skulle læra å lesa, og det vart bygt skular for å utdanna folk. Likevel var dei fleste analfabetar.

Konfirmasjon og skule.

«En Catechisation» - litografisk reproduksjon av eit måleri av Adolph Tidemand (1854)

På 1700-talet gjekk det ein sterk pietistisk straum over Europa der eit levande og personleg gudsforhold vart sett i fokus.

«Fremst i rekkja av lekfolk som kom på kant med prestar og kyrkja, var Hans Nilsen Hauge».

Konfirmasjonsordninga av 1736 voks ut av pietismen og var eit sterkt puff til meir opplæring. Innføringa av allmenn skulegang kom straks etterpå som ein logisk konsekvens av konfirmasjonen.

Hans Nilsen Hauge.

Pietismen sitt krav om ei levande og personleg tru kombinert med opplysningstida si hylling av kunnskap på mange område, la grobott for avvikande meiningar.

Statskyrkja sette klare og snevre grenser for kva som var tillate av åtferd og meiningar. Konventikkelplakaten av 1741 sette forbod for

lekmenne å tale i forsamlingar. Det var prestane som var lærde og derfor i stand til å lære bort Guds ord. Folk skulle tenkja sjølv og ha ei personleg tru, men hadde ikkje lov til å formidla det dei tenkte og meinte til andre. Det vart konflikhtar mellom lekfolk og kyrkja.

Hans Nielsen Hauge

1771—1824

Fremst i rekkja av lekfolk som kom på kant med prestar og kyrkja, var Hans Nilsen Hauge. Han reiste ein umyndig allmue til kamp mot prestskapet i religiøse spørsmål og vekte bøndene til kamp mot byborgarane sitt herredøme på det økonomiske planet.

Ein kan vanskeleg finna nokon annan person eller masserørsle som har påverka utviklinga i landet vårt i same grad som han.

Hauge vurderte og kritiserte folk i maktposisjonar, deriblant prestane, ut frå personleg tru og overtving. Tilhengarane hans gjorde det same, og deriblant var det også kvinner.

«Haugianarane» av Adolph Tidemand (1852)

Dei tok kampen og konfliktane og vann fram. I religiøs samanheng er dette ei demokratisering. Prestane hadde ikkje lenger monopol på den rette læra.

Viktig for den politiske utviklinga

Men like viktig er denne haldninga i politisk samanheng. Folk som tidlegare hadde kjent seg mindreverdig, stod nå opp som sterke og modige leiarar.

*«Utan Haugerørsla ville
«Bondestortinget» på 1830-
talet vore utenkeleg»*

Det var viktig for det nye demokratiet som var tufta på grunnlova av 1814. Utan Haugerørsla ville «Bondestortinget» på 1830-talet vore utenkeleg. Lova om lokalt

sjølvstyre er eit barn av dette. Me fekk kommunestyre i kvar ei bygd og kvar ein by.

Samling i lag og foreiningar

Frå midt på 1800-talet får me ein svært omfattande vekst av lag og foreiningar som gjennomsyrrar samfunnet. Størst av dei er dei kristne misjonsforeiningane. Her er det kvinnene som herskar og styrer. Kvinnene hadde vore vane med å måtta tia i forsamlinga, nå fekk dei ein arena der dei leia møte og heldt andakt for andre. Dette vart ei viktig

Kvinneforeiningane vart ei viktig plattform for den utvidinga av demokratiet som kvinnene representerte ved slutten av 1800-talet.

plattform for den utvidinga av demokratiet som kvinnene representerer ved slutten av 1800-talet og frametter heilt opp mot vår tid.

Eit velfungerande demokrati kan aldri fungera utan myndige personar med tru på seg sjølv. Det har med haldning å gjera, og reformasjonen var med på å fremja det myndige mennesket.

Magnar Undheim

Gløymt kontantar? No kan du gi kollekt i alle kyrkjene våre med **VIPPS!**

Gåva du gir går til det føremålet som er kunngjort i gudstenesta, og vert belasta bankkortet ditt (Visa eller MasterCard)

Du kan nytte appen **VIPPS**.

Appen kan lastast ned frå AppStore for iPhone og Google Play for andre telefonar. Du treng ikkje ha konto i DNB for å nytte **VIPPS**.

Slik gjer du for å innstallere appen:

- Gå inn på AppStore el. Google Play
- Søk etter appen **VIPPS**
- **HENT, INNSTALLER** og **ÅPNE**
- Følg bruksanvisninga, steg for steg

Slik kan du gi kollekt med VIPPS:

- Åpne appen, og slå **PIN-koden** din
- Trykk på **+** teiknet oppe til høgre
- Trykk **Send penger**
- Søk opp **namn på den kyrkja du er i**
- Skriv inn **beløp** du ønsker å gi
- Trykk **Neste** oppe i høgre hjørne
- Gjennomfør betalinga ved å trykke **Betale** nedst på skjermen

Takk for gåva!

Humoristisk teateroppsetting i Sirdal Kulturhus siste helga i oktober

I samband med feiringa av reformatjonsjubileet, inviterer kulturutvalet i kyrkja til ei flott teateroppsetting i Kulturhuset **laurdag 28.oktober kl 19.00!**

Det er teatergruppa med det spenstige namnet «**Ryfylke Livsgnist**» som kjem for å framføre «**Luther med latter**», «- eit skråblikk på 500 år i lutherske spor».

Stykket er både ein historisk, humoristisk og musikalsk kommentar til 500-årsjubileet for reformatjonen, og har fått strålende kritikk der det har vore vist.

Framsyinga er støtta av Sirdal kommune og Vest Agder fylkeskommune- kultur. Billettar kr 200 på Service-torget, Kyrkjesenteret og i døra. **VEL MØTT!**

Gardsnamn i Sirdal: Fidjeland

Fidjeland blei truleg dyrka og busett for minst 1500 år sidan. Garden var ganske velstående samanlikna med andre gardar i Sirdal. Det var i alle fall tre større gravhauger på garden, men desse blei sletta etter kvart som garden blei oppdyrka. På gamalnorsk tyder namnet Fidjeland "Frodig grasmark ved sjø eller elv".

Svartedauden

Som høvet er på mange gardar i Sirdal, vart garden ramma av epidemiar som gjorde at garden låg meir eller mindre aude i lang tid. Segna fortel at då Svartedauden råka garden i 1350-åra var det tre huslydar der. Dei budde i eit langt lån, der alle husa og fjøsa var bygd slik at dei danna ei lang husrekke. I to av husa døydd alle, medan ei enke og to barn overlevde i det eine. Dei hadde samla store mengder med raun- og asalber som dei åt. I tillegg hadde guten laga ein krans av barlind som han festa på ytterdøra for

å skræma bort vonde vetter. Om det var maten dei åt, asalbera eller noko anna som berga dei veit ingen.

Fangst av ryper, storfugl og reinsdyr har vore viktig for folket på garden frå gamalt av.

Utleige

På 1800-talet fekk folket på Fidjeland og innkome av å leiga ut fjellet til jærabøndene som nytta det som sumararbeite for sauene sine. Seinare kom turistane til garden og gav ekstra innkome til Fidjelandsbøndene.

Så alt frå gammalt av har dei vore haldne som framifrå gjeve. Særskild vart dei kjende for dei store og sterke hestane (faksane) sine. Difor heiter det i bygderimet:

*"Fidjelannsfeggen åtte
fagraste faksen i blånane sju.
Akta fålane dokka, folk,
her kjeme Fakse Fidjeland".*

Tekst: **Steinar Tjomlid**

Foto: **Per Magne Sinnes**

Abonnere på bladet Kyrkje og kultur i Sirdal?

I bladet «Kyrkje og kultur i Sirdal» kan du lese om stort og smått som skjer i Sirdal, intervju med folk som bur her eller har budd her, du kan få vite meir om gardsnamn i dalen og når tid det skal vere gudsteneste i kyrkjene våre. Ordføraren har si eiga spalte, kva som går på kino eller når Tonstadbadet er ope - alt dette finn du i bladet.

K&K nr 3/17 kjem i ekstra opplag, med særleg tanke på utdeling til turistar og andre som ikkje får bladet i postkassa. Det er mogleg å tinge bladet for kven som helst mot ein kontingent på kr 150,- pr år. Då får du bladet fire gonger i året heim til deg, eller til hytteadressen din, det er opp til deg. Det er sjølvsagt også mogleg å tinge bladet som ei gåve til utflytta born eller andre.

For å tinge bladet, kan du ringe eller sende ein sms til 97633127, sende ein mail til post@sirdal.kyrkja.no eller sende brev til Kyrkje og kultur, Sirdal sokneråd, Pb 133, 4441 Tonstad. Vi treng namn og adresse, og eventuelt namn på givar dersom det er ei gåve. **Velkomen som lesar!**

Sjeldan konsert onsdag 6.sept. kl 19.00 i Tonstad kyrkje

Me gjentek suksessen frå i fjor og inviterer igjen til konsert med fiolinisten Laurens Weinhold, onsdag 6/9 kl. 19.00 i Tonstad Kyrkje! Denne gongen har han med seg den unge norske pianisten Ole-Christian Haagenrud, som er ein av dei mest lovande unge pianistane her i landet. Haagenrud har halde konsertar i inn- og utland, mange er overført i radio. Han har også hatt konsertar med Kringkastingsorkesteret og Bergen Filharmoniske orkester. Laurens Weinhold er trass sin unge alder erfaren med konsertscener i fleire land, og skal i år som i fjor, spele ved sommarkonsertane i Stavanger Konserthus. Me vil

få høyre verk av m.a. Bach, Mozart og Paganini. Nytt sjansen til å høyre desse framifrå unge musikarane! Dette blir verkeleg ei feststund i Tonstad Kyrkje! Billettar kr 100 ved inngangen.

Tekst: Kjetil Øygard Eidevik

Foto: Nancy Horowitz

Foto: Privat

Songgudsteneste under Sirdalsdagane

Søndag 3. september, under Sirdalsdagane, blir det ein litt annleis gudsteneste i Kvæve-moen kapell. Me kallar det songgudsteneste, og namnet talar i grunnen litt for seg sjølv. Det blir ei gudsteneste med mykje song og musikk, både allsong og solosong. Me vonar mange songglade sirdølar og tilreisande vil finne vegen til kapellet på Kvæven kl. 11.00 søndag 3.sept.

Vel
møtt!

JUBILEUM FOR MISJONSBASAREN PÅ ØKSENDAL

Den årlege misjonsbasaren på Øksendal blir i år **21. oktober kl. 18.00**. Dei drivande personane gjennom ALLE åra denne basaren har vore til, er søstrene Ester Øksendal og Bjørg Haugdom.

I haust blir det jubileum med basar nummer seksti i ubroten rekke! Dette står det stor respekt av! Men Bjørg og Ester får den hjelpa dei treng frå mange gode menneske i kretsen. Lukke til, og vel møtt!

SET

Konsert med Maria Arredondo, Torstein Sødal og Sirdal Blandakor!

Til hausten, nærare bestemt **Allehelgenssøndag 5/11 kl. 19.00**, blir det ein spanande konsert i Tonstad kyrkje! Då får me besøk av Maria Arredondo og Torstein Sødal! Paret har hatt konsert i Sirdal tidlegare også, og det er nok mange som vil gle seg over at dei vil gjeste oss igjen. Med på konserten blir også Sirdal Blandakor, som får vere med på nokre songar saman med dei kjende artistane. Repertoaret vil vere variert, og det blir både musikalstoff, viser, gospel og andre religiøse songar. Det blir mogleg både å kjøpe billetter på førehand på Kyrkesenteret, og ved døra. Kr 250. Sjå elles plakatar, Facebook og annonser når datoen kjem nærare. **Gå ikkje glipp av denne konserten!**

KØE

Verksemd på Tonstad bedehus

August

Torsdag 31. kl 19.30 Bønesamling

September

Aksjon frå 5-17.sept - Sjå eigen omtale

Søndag 10. kl 11.00 Storsamling

Søndag 17. kl 17.00 Storsamling

Onsdag 20. kl 17.00 Barnebasar

Torsdag 21. kl 19.00 Basar

Søndag 24. kl 11.00 Storsamling

Torsdag 28. kl 19.30 Nattverdmøte

Fredag 29. kl 19.30 Profilmøte

Oktober

Søndag 1. kl 19.30 Kveldsmøte

Torsdag 5. kl 19.30 Bønesamling

Laurdag 7. kl 18.00 Basar Hompland

Søndag 8. kl 11.00 Storsamling

Torsdag 12. kl 19.30 Bønesamling

Søndag 15. kl 19.30 Kveldsmøte

18-22.okt

Laurdag 21. kl 18.00 Basar Øksendal

Søndag 22. kl 11.00 Storsamling

Torsdag 26. kl 19.30 Nattverdmøte

Søndag 29. kl 19.30 Kveldsmøte

November

Torsdag 2. kl 19.30 Bønesamling

Laurdag 4. kl 19.00 Basar Omlid

Søndag 5. kl 11.00 Storsamling

Torsdag 9. kl 19.30 Bønesamling

Søndag 12. kl 19.30 Kveldsmøte

Torsdag 16. kl 19.30 Bønesamling

Søndag 19. kl 11.00 Storsamling

Torsdag 23. kl 19.30 Møte

24-25.nov. - Julemesse Kulturhuset

Bli med på bedehusweekend!

Stad: Evjetun, 25.- 27.august 2017

Eige opplegg for born og ungdom.

Mange kjekke aktivitetar for alle.

Har du ikkje fått meldt deg på, ta kontakt med Jørgen Tjørhom på tlf 913 12 402.

Evangelisk møteaksjon på Tonstad bedehus 5 - 17.september

Mange ulike arrangement og samlingar.

Marie Hornes og Nils Kåre Strøm blir med.

I tillegg blir det mykje song og musikk.

Laurdag 9.september blir det stor song-

fest i kinosalen, med familieopplegg kl

18.00, pizza etterpå og så songkveld igjen

kl 20.00. Der deltek søsknene Meland,

Ingvald Haughom, Aurora Tjørhom, Sir-

dalskameratane, Oddbjørn Stak-

keland, Tom Gallatin, Allis og

Hans Egil Rødland og lovsangs-

gruppa på bedehuset. Arr: IMF/

Takk til våre støtteannonsørar for viktig økonomisk støtte:

Fjellbutikken AS

Storås 3, 4443 Tjørhom, tlf 38370010

E-post: fjellbutikken@ngbutikk.net

GP Tjørhom

Svartevatn, 4443 Tjørhom, tlf 38371241

E-post: joker.sinnes@ngbutikk.net

Infoskjermen

E-post: support@infoskjermen.no

www.infoskjermen.no

Kjell Hergot - digitalisering av bilder/filmer

Guddal 21, 4440 Tonstad

tlf 971 68 647

E-post: k-hergot@online.no

Omlidbutikken AS

Sirdalsveien 6114, 4440 Tonstad, tlf 38371857

mobilnr 90818973

narbutikken.omlid@narbutikken.no

Sageneset feriesenter AS

4443 Tjørhom, tlf 38371300

E-post: feriesenter@sageneset.no

www.sageneset.no

Sinneshytta AS

Tlf. 38 37 74 22, mob. 977 29 183

E-post: tor.sigve.vik@sinneshytta.no

www.sinneshytta.no

Sira-kvina kraftselskap

Pb 38, 4441 Tonstad, tlf 38 37 80 00

E-post: post@sirakvina.no

www.sirakvina.no

Sirdal Huskyfarm

Ousdal, N-4440 Tonstad | Norge

Telefon +47 38 37 18 62— +47 482 86 044

E-post: hallo@sirdalhuskyfarm.no

www.sirdalhuskyfarm.no

Sirdal Regnskapslag

Postboks 113, 4441 Tonstad

tlf 38377490, e-post: post@srlag.no,

www.srlag.no

Sirdal bilverksted

Sirdalsveien 3846, 4440 Tonstad

tlf 38370070 E-post: post@sirdalbil.no

Tveit og Tjomlid

Buveien 2, 4440 Tonstad

tlf. 915 13 408

E-post: post@oftnb.no

Tonstad Bakeri AS

Tonstadvegen 20 A, 4440 Tonstad,

tlf 38370122

E-post: bagaren@online.no

Tonstadli ferie, kurs og misjonscenter

Litleli 45, 4440 TONSTAD

tlf 38377480 mob. 918 61 534

E-post: post@tonstadli.no www.tonstadli.no

Ådneram skitrekk

Sirdalsvn. 8894, 4443 Tjørhjom, mob 99441144

E-post: post@aadneram-skitrekk.no

www.aadneram-skitrekk.no

Lister
begravelsesbyrå

*Vi er alltid tilgjengelige
når dere trenger vår hjelp*

Tonstadvegen 105,
4436 Gyland

Vakttelefon
489 55 200

Eilif Sandvand Galdal
91880109

Oddvard Galdal
95974136

www.listerbegravelse.no

**Nærbutikken,
Tonstad**

Åpningstider
man-fre 08.30 - 20.00
lørdag 08.30 - 18.00

Tonstadv.17, 4440 Tonstad.
Telefon 38 37 01 42

**Flekkefjord
og Treland
Begravelses-
byrå**

Kenneth Trælandshei
Strandgt. 38
4400 Flekkefjord
Tlf. 38 32 22 27
Mobiltlf. 950 50 700

Byrået med erfaring
og lokale tradisjoner
Døgnvakt

Sirdal Håndlaft

Håndlafta hytter og annekse
Rehabilitering av gamle
bygninger og laft
Rehabilitering av skorstein/
pipe (foring)
Nye peiser og ovner
Salg av tretjære

Tonstadvn. 1566, 4440 Tonstad
mob 952 46 098 (Øyvind Moen)

E-post:
post@offnb.no

**Velkommen til å ta
kontakt med oss!**

Telefon: 09200
E-post: kvinesdal@sor.no

**SPAREBANKEN
SØR**

Total leverandør innen VVS

Avd: Sirdal
TLF 97 68 22 41

Kontor (Flekkefjord) - TLF 38 32 22 41

Flekkefjord - Bademiljø - Sirdal
TLF 38 32 22 41 - post@modalsliror.no - www.bademiljo.no
Adresse: Brogata 31 - 4400 Flekkefjord

Den norske kyrkja i Sirdal

Besøksadresse: Tonstadveien 25

Postadresse: Pb 133, 4441 Tonstad

www.sirdal.kyrkja.no - post@sirdal.kyrkja.no

Telefon: 38371600

Sokneprest Rolf Petter Eriksen

rpe@sirdal.kyrkja.no/48040876

Kyrkjeverge Henning Huseby Jansen

hhj@sirdal.kyrkja.no/97633127

Kyrkjelydsarbeidar Inger Solveig Høyland

ish@sirdal.kyrkja.no/95202865

Kyrkjelydsarbeidar May Tone Josdal (vikar)

mtj@sirdal.kyrkja.no/41334083

Kantor Kjetil Øygard Eidevik

koe@sirdal.kyrkja.no/99545299

Tonstad kyrkje

Tone Marit Bjørnstad, kyrkjetenar og reinhaldar

Lunde kyrkje

Gunn Siri Ousdal, kyrkjetenar og reinhaldar

Kvævemoen kapell

Bjørge Hilde Fidjeland, kyrkjetenar

Reda Staneviciene, reinhaldar

Haughom kapell

Dah May Htoo, reinhaldar

Erling Skaar, kyrkjetenar (vikar)

Sirdal sokneråd

Aud Ingrid Fidjeland, leiar, tlf 976 00 440

Gunnlaug Seland, nestleiar, tlf 977 95 744

Tor Arne Liland

Ingunn B. Tonstad

Hanne Fodstad

May Bente Øksendal Ousdal

1.vara: Einar Samslått

2.vara: Gerd Åshild Ueland

Slekters gang

DØYPTE

Kvævemoen kapell

21.05. Sille Marie Ådneram

Tonstad kyrkje

04.06. Åshild Lindeland

Ousdal (friluftsgudsteneste)

05.06. Saga Malea Ousdal Hiim

GRAVLAGE

Tonstad kyrkje

02.06. Synnøve Backstrøm

06.06. Rolf Moen

05.07. Kjell Tonstad

VIGDE

Haughom kapell

20.05. Randi-Mari Øksendal og

Jarle Finnestad

Tonstad kyrkje

24.06. Astrid Ousdal og Jonny Liland

Lunde kyrkje

15.07. Todne Merethe Tesdal Nedrejord og

Stig Jarle Lunde

Kvævemoen kapell

29.07. Mette Engesæther og

Tore Bratlebø Vormeland

BANKEN

Kvinesdal Sparebank

Dine drømmer
Vår utfordring

Du får fordeler
i BANKEN
du ikke får
i noen
annen bank

Telefon: 95 91 08 84
kvinesdalsparebank.no

Lund

REGNSKAPSKONTOR AS

Sirdalsvegen 38, 4376 HELLELAND

Telefon: 51 40 24 00

E-post: post@lundregnskap.no

- Etablering av selskap
- Fakturering/Lønn/Remittering
- Tilgang til eget regnskap; gjøre en del av jobben selv
- Scanne bilag inn i eget regnskap
- EHF-fakturering
- Elektronisk innhenting fra Tine og Nortura

Tonstadveien 12
4440 Tonstad
Telefon 98 48 35 13
38 32 60 00
www.felektro.no

15 år - 1990 - 2015

**FLEKKEFJORD
ELEKTRO AS**

| KUNNSKAP, ERFARING OG TILLIT

► **elektroinstallasjoner**

KUNNSKAP, ERFARING OG TILLIT

reklametrykkt lde

Velkommen til Kyrkje

20. august kl 11.00

11.søndag i treeiningstida

Tonstad kyrkje

Gudsteneste med nattverd.

Takkoffer til Vest Agder

søndagsskolekrets.

Kyrkjetrim etter gudstenesta

27.august kl 11.00

12.søndag i treeiningstida

Haugdom kapell

Temagudsteneste med natt-

verd. *Takkoffer til kyrkje-*

lydsarb. Grilling ved Tjødna

etterpå, ta med eigen mat.

3.september kl 11.00

13.søndag i treeiningstida

Kvævemoen kapell

Songgudsteneste i samband
med Sirdalsdagane.

Takkoffer til kyrkjelydsarb.

6.september kl 19.00

Onsdag

Tonstad kyrkje

Konsert med Laurens Wein-
hold og Ole-Christian Haa-
genrud. Bill. kr 100

13. september kl 18.15

Onsdag

Tonstad kyrkje

Familiegudsteneste saman
med Tro og lys. Barnekoret.
Takkoffer til Barnevakten.

17. september kl 11.00

15.søndag i treeiningstida

Tonstad kyrkje

Temagudsteneste med over-

levering av Reformasjonsbi-

belen. 50-års konfirmant-

jubileum. *Takkoffer til*

Laget NKSS.

Middag med program på

Kulturhuset etter gudsten.

24. september kl 17.00

16.søndag i treenighetstida

Kvævemoen kapell

Familiegudsteneste.

Takkoffer til Laget NKSS.

1. oktober kl 11.00

17.søndag i treeiningstida

Tonstad kyrkje

Gudsteneste med dåp.

Takkoffer til kyrkjelydsarb.

15. oktober kl 11.00

19.søndag i treeiningstida

Tonstad kyrkje

Temagudsteneste.

Takkoffer til kyrkjelydsarb.

28.oktober kl 19.00

Laurdag

Sirdal kulturhus

Teateroppsettinga «LUTHER

MED LATTER» i samband

med reformasjonsjubileet.

Bill kr 200.

29.oktober kl 11.00

Bots- og bøneding

Tonstad kyrkje

Hau斯塔kkefest. Tonstad bar-

nekor. *Takkoffer til Kirkens*

Nødhjelp. Ta med frukt og

grønt - til pynt og auksjon.

29.oktober kl 17.00

Bots- og bøneding

Kvævemoen kapell

Hau斯塔kkefest. Barnekoret.

Takkoffer til Kirkens Nød-

hjelp. Ta med frukt og grønt -

til pynt og auksjon.

5.november kl 11.00

Allehelgensdag

Lunde kyrkje

Allehelgensgudsteneste.

Felles for heile dalen.

Takkoffer til Det teologiske

menighetsfakultet.

Dei som har mist nokon siste

året er særskilt invitert.

5.november kl 19.00

Allehelgensdag

Tonstad kyrkje

Konsert med Maria Arre-

dondo, Torstein Sødal og

Sirdal blandakor.

Bill. kr 250.

12.november kl 11.00

23.søndag i treeiningstida

Tonstad kyrkje

Gudsteneste med markering

av «Søndag for dei forføl-

de». *Takkoffer til*

Stefanusalliansen.

26.november kl 11.00

Kristi kongedag

Tonstad kyrkje

Gudsteneste. *Takkoffer til*

Den lutherske kyrkja i Beit

Jalla.

26.november kl 17.00

Kristi kongedag

Kvævemoen kapell

Familiegudsteneste. *Takkof-*

fer til Åpne Dører.

Det kan bli endringar.

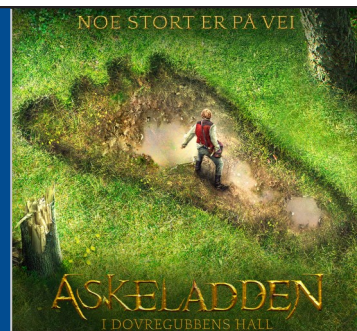
Følg med i avisa og på

www.sirdal.kyrkja.no

[www.facebook.com/](http://www.facebook.com/kyrkjaisirdal)

kyrkjaisirdal

august

Torsdag 17. august kl. 19.00
Offisiell opning av det nye kulturhuset
Sirdal kulturhus

Torsdag 17. august kl. 21.00
Konsert: Joe Rusi Trio
Sirdal kulturhus
Arr.: Sirdal Mad & Viseklubb

Torsdag 24. august kl. 19.00
Konsert med The Future: Takk til Leonard Cohen
Sirdal kulturhus

Torsdag 31. august
Markering Nasjonal Bibliotekdag
Bibliotekfilial Sinnes, Sinnes skule

Dato vert annonsert seinare
Kveldsstund på Holmen
Holmen, Sirdalsvatnet
Arrangement knytt til ny brygge

Kva skjer i Sirdal?

Arrangement i haust

Her er ei oversikt over arrangement. På heimesida til sirdal kommune er det meir informasjon:
www.sirdal.kommune.no

september

Fredag 1. september
Markering Nasjonal Bibliotekdag
Sirdal Folkebibliotek, Tonstad

Fredag 1. september
- søndag 3. september
Sirdalsdagane 2017
Område Kvæven

Onsdag 6. september
Klassisk konsert
Tonstad kyrkje

Laurdag 9. september
Konsert med Søskenene Meland
Sirdal kulturhus
Arr.: NLM Tonstad

Fredag 22. september
- søndag 24. september
NM Rulleskiskyting
Feed Skiarena / Tonstad sentrum

Onsdag 27. september
Konsert: StrangeWays
Sirdal kulturhus
Sirdal Mad & Viseklubb

Torsdag 28. september
Den Kulturelle Spaserstokken
Elin Prøysen og Egil Johansson
Tjørhom dagsenter kl. 14.00
Sirdalsheimen kl. 17.00

Fredag 29. september kl. 17.00
Markering av De Eldres Dag
Sirdal kulturhus
Arr.: Sirdal Eldreråd

oktober

Fredag 13. oktober kl. 19.00
Haustfest med Historielaget
Sirdal kulturhus

Onsdag 18. oktober kl. 19.00
Bingo på Øksendal skule
Arr.: Øksendal og Haughom velforening

Torsdag 19. oktober
Refleksnatursti for heile familien
Arr.: Sirdal Bygdekvinnelag

Fredag 20. oktober
Årsmøte Sirdal Bygdekvinnelag
Arr.: Sirdal Bygdekvinnelag

Fredag 20. oktober
Songkveld i kapellet
Haughom kapell

Onsdag 25. oktober
Klubbkveld i kulturhuset
Arr.: Sirdal Mad & Viseklubb

Torsdag 26. oktober
Den Kulturelle Spaserstokken
Historie og bilete: Nome Alaska
Tjørhom dagsenter kl. 14.00 /
Sirdalsheimen kl. 17.00

Laurdag 21. oktober
Basar på Øksendal skule
Arr.: Øksendal Misjonskvinneforening

Laurdag 28. oktober
Teater: "Luther med latter"
Sirdal kulturhus
Arr.: Sirdal kyrkjelyd

november

Laurdag 4. november
Den Store Kinodagen
Sirdal kulturhus

Søndag 5. november
Konsert Maria Arredondo, Torstein Sædal og Sirdal blandakor
Tonstad kyrkje

Onsdag 8. november
Konsert med Elin Furubotn
Sirdal kulturhus
Arr.: Sirdal Mad & Viseklubb

Torsdag 9. november kl. 18.00
Høstsprell med kulturskolen SMoK
Sirdal kulturhus

Laurdag 11. november kl. 16.00
Grendedag på Øksendal skule
Arr.: Øksendal og Haughom velf.

Laurdag 11. november kl. 18.00
Konsert med Sirdal Barnekor
Sirdal Barnekor

Fredag 24. november
- laurdag 25. november
Julemesse i kulturhuset
Arr.: NLM Tonstad

Torsdag 24. august

kl. 19.00

Sirdal kulturhus

Kjøp billett på
www.sirdal.kommune.no
eller i Servicetorget.

Vel møtt til konsert

The Future: Takk til Leonard Cohen

The Future, med Jack Rostøl som vokalist, tolkar Leonard Cohen. Konsertstart er kl. 19.00, KulturKafè open frå kl. 18.00. Konserten er 1t 30 min + pause.

Leonard Cohen etterlater seg ein musikalsk skatt. Bandet The Future presenterar denne kvelden både kjende og mindre kjende Cohen-låtar. Mange hugsar songene frå hans tidlige karriere, som "So Long, Marianne" og "Suzanne". Seinare kom "Hallelujah" og "First We Take Manhattan", som har blitt klassikarar.

Ein multikunstnar frå Rostøl
Mange kjenner godt til forfattar Jack Rostøl. Han har gitt ut fleire bøker, som m.a. handlar om motstandsrøysla i Sirdal under krigen, og sin

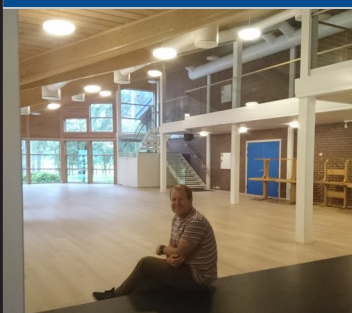
The Future består av: Jack Rostøl (vokal), Kjell Egil Tunland (vokal og gitar), Arnt Frode Michaelsen (vokal og keyboard) og Kjersti Krogedal Høie (vokal)

oppvekst på Sandnes på 50- og 60 talet. Han har òg samla inn dikt og historie frå Rostøl, som han har gitt ut i bokform. Det mange kanskje ikkje kjenner til med Jack, er at han i tillegg til forfatterskapet er ein dyktig biletkunstnar og vokalist! Han har vore engasjert i ulike musikalske prosjekt, og no gler me oss til å høyra han tolke Cohen! Bileta til venstre er frå hytta til Jack. Farmor hans vaks opp her på Rostøl, og han har tilbragt mange gode timar på garden opp gjennom åra. Her finn han den store roen. På bilete er Ytra-tjødna.

eining for kultur og fritid

Torsdag 17. august vert det offisiell opning av Kulturhuset kl. 19.00. Alle er vel møtt til huset denne kvelden! Det vert underhaldning, mat m.m. Etter opninga er det konsert med Joe Rusi kl. 21.00, dette i regi av Sirdal Mad & Viseklubb.

Oppgradert kulturhus

Kulturhus

Arbeidet med oppgrade- ring av kulturhuset er no ferdig, og dette vert markert med ei tilstelling den 17. august. Elles vert det ulike arrangement framover, og eining for kultur gler seg til å lage spennande innhald i det "nye" kulturhuset.

På bilete ser de einings- leiar Alf Sveinung Haug- hom framfor Dorgefoss- veggen.

Lag og foreningar:

Har de informasjon som de ønskjer at me skal ta med her på kultursidene? Til dømes faste aktivitetar eller arrangement. Send inn til: gko@sirdal.kommune.no

Lag og foreningar

Sirdal Bygdekvinnelag

Bygdekvinnelaget inviterar til Refleksnatursti for heile familien, torsdag 19. oktober. Dei vil òg minne om Års- møte, fredag 20. oktober. Her vert det kviss eller kahoot.

Sirdal Historielag

Historielaget ønskjer alle vel møtt til Haustfesten i kultur- huset, fredag 13. oktober kl. 19.00. Foredrag med Jens Olav Mæland. Tema er Reformasjonen - eit vendepunkt i Europa. Underhaldning og servering av mat.

Seniordansen

Kvar tysdag kl. 17.00 til 19.00 er det Seniordans i kultur- huset. Det vert opplæring i ulike dansar og sosialt sam- vær. Ein treng ikkje ha dansefot for å melde seg på, aktiviteten er oppe for alle, og her er veldig god stemning.

Hugs frist!

Ordningar under eining for kultur som har søknadsfrist 1. september:

Idretts-og kulturstipend

Meir informasjon og søknadskjema på: www.sirdal.kommune.no

Lokale til konfirmasjon

Me kan tilby Sirdal kultur- hus, Fjellmuseet, Tjørhom grendehus og Klubbhuset (Tonstad IL). Send inn ønskje for dato og lokale på e-post til: post@sirdal.kommune.no

Sirdalsdagane

Vel møtt til Kvæven!
Her vert det 5000 sauer,
saueskilling og saue-
klypping, loppemarknad,
quiz, bygdedans, golf,
motorsagkasting, mange
salgsboder, sang-
gudsteneste m.m.

Fredag 1. september - søndag 3. september

Sirdalsdagane 2017

Sirdalsdagane er ei markering av den lange tradisjonen ein har i Sirdal, med å bringe smale (sauer) frå Jæren og Dalane til Sirdalsheiene om sommaren.

Fredag 1. september til
søndag 3. september vert
Sirdalsdagane arrangert
for 28 gong! Denne helga
er det venta storinrykk til
Kvæven!

VAMP skal ha konsert på
lauddag kl. 16.00, på
huvudscenen framfor det
såkalla "Rypeberget".

Øystein Kristiansen
(kanskje betre kjend som
"**Øysteins blyant**") skal ha
teikneshow på same
scene, dette kl. 11.30.

Den populære duoen
Loveguns (frå Moi) spelar
opp til dans både fredag
og laurdag i hovudteltet.

SIRDALS DAGANE

1.-3. SEPTEMBER 2017

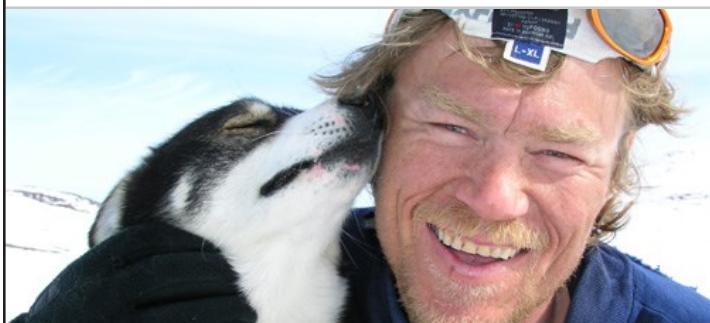

VAMP

På søndag er det **Lars Monsen** sin tur, han skal halde
foredraget "Det ville ekstra" i hovudteltet kl. 15.30.

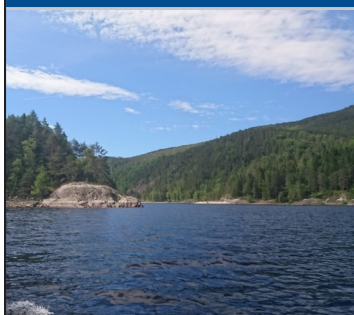
Fredag vert det **Quiz**, i regi av Sirdal Ungdomslag.
Elles er det mykje spennande på programmet, og høve
til å sjå massevis av sau på fredag og tidleg laurdag
morgon. Det er mange utstillere på området, mykje god
mat, natursti og ulike aktivitetar som: golfturnering,
Sirdalsmesterskap i motorsagkasting og Sirdal Grand Prix
på plentraktør! Vel møtt til Kvæven - eit hausteventyr!

eining for kultur og fritid

Utlån av kano:

Ta kontakt med oss på Kulturkontoret eller Servicetorget for leigeavtale. Her er òg utlån av padle-årer og redningsvest. Det kan maks vera tre personar i kvar kano.

Padletur Sirdalsvatnet

Lån deg ein kano

Sirdal kommune v/kultur har, saman med Lister friluftsråd, kjøpt inn 7 nye kanoar.

Desse er til utlån for alle som har lyst å ta seg ein padletur på Sirdalsvatnet.

Kanoar og anna utstyr (padleårer og rednings-vest) er plassert ved båt- hamna på Tonstad.

Nasjonal Bibliotekdag:

Dagen vart fyrste gong arrangert i 2015. Hensikta med ein slik dag er å skape oppmerksom- het kring biblioteka.

Vel møtt til biblioteket

Markering av Nasjonal Bibliotekdag

Ja til bibliotek! Dette er ein dag du kan tenke litt ekstra på biblioteket ditt og kva det betyr for deg.

Vil du vitja biblioteket ditt denne dagen, låne ei e-bok eller gje ein bibliotekar ein klem? Du kan markere dagen akkurat som du vil! Vel møtt til ditt lokale bibliotek!

Det vert markering med kaffi og kake:

Torsdag 31. august kl. 17.00 - 20.00

Sinnes filial, Sinnes skule

Fredag 1. september kl. 09.00 - 16.00

Sirdal Folkebibliotek, Tonstad

Vel møtt til biblioteket - her er gode tilbod for alle!

eining for kultur og fritid

**GI HJARTET DITT
TIL BIBLIOTEKET**

Nasjonal^{ol}
bibliotekdag

Nasjonal^{ol}
bibliotekdag

**KLEM EN
BIBLIOTEKAR**

Fredag 22. september
- søndag 24. september

NM Rulleskiskyting

Feed skiarena og
Tonstad sentrum

Sirdal kommune er igjen vertskap for mesterskap i skiskyting, denne gong for rulleskiskyting.

Det vert sendt ut eige program for NM dagane.

Vel møtt til ein stor fest for deltakere, publikum og støtteapparat!

Rulleskiskyting

NM i Sirdal

Skiskytterporten står sterkt i Sirdal, og det er ein glede å ønske vel møtt til eit så stort arrangement.

Det ligg mykje dugnadsarbeid bak slike arrangement, og Tonstad IL og Feed skiarena har mange gode ildsjeler som bidrar.

Ein ser fram til spennande dagar på NM Rulleskiskyting 2017 - med fine og tette konkurranser.

SMoK

Sirdal kulturskole

Velkommen til et nytt
skoleår på SmoK!

Husk Høstprell
Torsdag 9. november
kl. 18.00

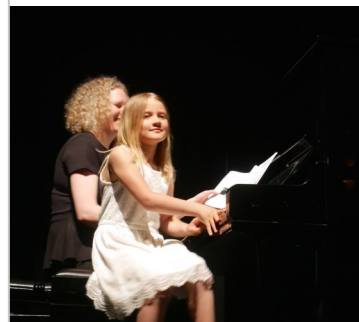
Da er en ny høst i anmarsj. Vi gleder oss til å møte igjen gamle og nye elever. Dette blir kjekt! Marianne er tilbake som danselærer. Det er veldig flott å ha henne tilbake blant oss.

Korpset har vært stille en stund, men nå ryktes det at uniformene gjøres klar igjen. Akkurat nå har vi 20 aspiranter/ Juniorer, og 10-12 voksne som sier de vil være med igjen. Dermed er det duket for seminar og jubileumsforestilling i høst. Forestillingen blir i samband med Høstprell 9. november.

Vi gleder oss over ny aktivitet, og applauderer Renate O. Hanssen som har bygget mye av dette.

Ellers er kurstillbudet omtrent som i fjor. Vi har omtrent 150 elevplasser i skrivende stund. Det er litt under toppnoteringen på 164, men stadig langt over landsgjennomsnittet målt i forhold til antall elever i grunnskolen.

Det er en tillit fra dere vi ikke tar lett på, og ikke tar for gitt. Takk skal dere ha. Vi lover å prøve å holde oss minst like gode framover.

eining for kultur og fritid

SIRDAL

KINO & KULTURHUS

Film er best på kino!
Se alltid oppdatert
kinoprogram og kjøp
billett på:

www.filmweb.no/sirdalkino/

Fredag 18. august kl. 19.00

Onsdag 23. august kl. 19.30

Søndag 20. august kl. 19.00 3D

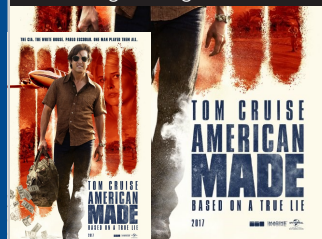
Fredag 25. august kl. 17.00 3D

Søndag 27. august kl. 17.00 2D

Fredag 25. august kl. 19.00

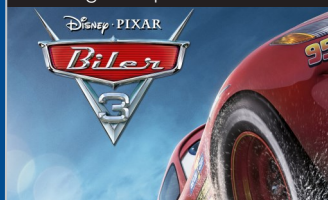
Onsdag 30. august kl. 19.30

Fredag 1. september kl. 17.00

Søndag 3. september kl. 17.00

Søndag 10. september kl. 17.00

Søndag 10. september kl. 19.00

Onsdag 13. september kl. 19.30

Fredag 22. september kl. 17.00

Søndag 24. september kl. 17.00

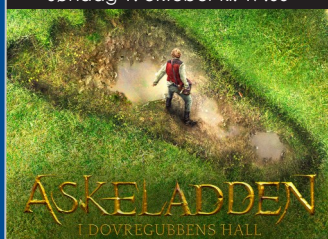
Fredag 22. september kl. 19.00

Søndag 24. september kl. 19.00

Fredag 29. september kl. 17.00

Søndag 1. oktober kl. 17.00

Fredag 27. oktober kl. 19.00

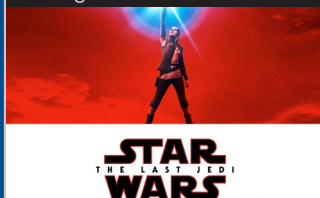
Søndag 29. oktober kl. 19.00

Onsdag 13. desember kl. 19.30 3D

Søndag 17. desember kl. 19.00 2D

Onsdag 20. desember kl. 19.30 2D

**DEN STORE
KINODAGEN**

Lørdag
4. november
Velkommen på kino!

einng for kultur og fritid

SIRDAL
KOMMUNE

Ordførereens spalte

Ordførereens spalte

Ordfører Thor Jørgen Tjørhom, skriver litt om det som skjer i kommunen vår.

Håper sommeren ble en bra årstid for dere alle.

Tonstad IL er inne i jubileumsåret og feirer at det er 50 år siden oppstart. I jubileumsåret skal det foregå tre markeringer. Den første markeringen var lørdag 10. juni der fotballen stod i sentrum.

Leder, Lars Audun Fodstad, sto for velkomsthilsen og fortok et historisk tilbakeblikk. Deretter overtok Helge Tonstad mikrofonen, og geleidet oss behagelig gjennom markeringen der det ble foretatt heder til ildsjeler og bidragsytere både *utenfor* og *på* banen.

Det var ellers mange aktiviteter, lek og fotball, og det ble en god dag for folkehelsen for både deltakere og publikum.

Senere i år blir det markering med skigruppa i forbindelse med høstens NM i rulleskiskyting.

Det er fantastisk å ha så mange engasjerte ildsjeler knyttet til idrettslaget, over lang tid har de lagt ned mye arbeid for å få til gode tilbud til barn og unge.

En stor takk til dere alle!

Årets Suppefestival ble et veldig flott arrangement med mange fremmøtte i Tonstad sentrum, det gjør godt med et slikt møtepunkt. Folk strålte i kapp med solen og trivselsfaktoren var stor.

Her får en vist frem mangfoldet i dalen, det var mange ulike organisasjoner og næringsaktører som

Tonstad IL feiret at det er 50 år siden stiftelsen. Dette var et av tre større markeringer de skal ha dette året.

God stemning på årets Suppefestival - det var kjekt å gå rundt å besøke de ulike aktørene på stand.

deltok. Mat har alltid vært et viktig element for gjestfriheten i Sirdal, og det er flott og kunne samles rundt suppekjelene og nyte ulike smaker.

Takk til prosjektleder Solveig Marie Ådneram og hennes medhjelpere for god gjennomføring.

Jeg vil også benytte anledningen til å ønske lykke til med åpningen av Tuk's thaimat som har etablert seg i butikkbygget til Statoil.

Den siste tiden er det noen som virkelig har satt Sirdal på kartet, og som har fått stor oppmerksomhet: Simen Haugom og co.

De har laget fantastiske filmer som skaper stor begeistring på facebook og ulike andre sosiale medier, responsen er enorm og en rekkevidde på 100 millioner er utrolig!

Dette er svært god markedsføring og her må kommunen kunne være med på spennende samarbeid for fremtidige muligheter.

Sommerfesten på Sirdalsheimen har blitt en koselig tradisjon.

Dette var et arrangement hvor ansatte, beboere og pårørende koste seg storveis sammen. Her var det god grillmat, og musikk fra trekkspillklubben med John Josdal som vokalist – et alltid populært innslag! Takk til de ansatte for en fin tilstelning og en stor takk til Sissel Agate Bø som ledet det hele.

Sammen med bl.a. frivillighetstjenesten gjør dere det trivelig for de eldre i hele Sirdal, og dere lever virkelig opp til statusen som vi har fått: Sirdalsheimen har fått utmerkelsen som Livsgledehjem.

Nyt det sist av sommeren og ha en trivelig tid framover!

Thor Jørgen Tjørhom
-Ordfører-

**Informasjon om bilete frå
førre nr. av Kyrkje og Kultur:**
Det har kome inn god info til
bileta frå blad nr.1 og nr. 2
dette året. Tusen takk til dei
som har sendt inn dette.

KBS 2779
Dette er søskenflokket Net-
land på Oftedal. Frå venstre:
Tora, Tonny, Leiv og Gotfred.
Bilete er frå "Granne" Oftedal.

KBS 2944
Dette er Brit Ovedal, gift Fink.

KBS 0113 A
Dette er Asta Tveit
(pikenamn Rostøl)

Fotograf T. Dahl
Tønnes Andreas Jonassen
Øksendal (1884 - 1979)
Han var sjølvlærd som fotograf.
Mykje av utstyret til fram-
kalling og kopiering laga han
sjølv. Den store samlinga av
fotografi inneheld m.a.
portrett, vegarbeid, bryllaup
og gravferd.

Frå Fotograf T. Dahl

Det er framleis mange bilete i samlinga til T. Dahl som ein
ikkje har funne opplysningar til. Kjenner du att denne
gutten på bilete? Eller har du anna nyttig informasjon?
Då kan du ringe inn til oss på kulturkontoret,
tlf.: 38 37 90 70 eller e-post til: gko@sirdal.kommune.no

eining for kultur og fritid
Sirdal kommune
www.sirdal.kommune.no